

Allande Boutin

Kazetaria

Hauteskundeen drama...

■ Aztigai edo sorgingaiarena egin du Jacques Chirac lehendakari frantsesak, hauteskunde orokorrak aurreratuz, aurten konbokatuz eta ez geurtz, normalki egin behar ziren bezela. Aiseago irabazten ahal zituela uste zuen, eta horrela bost urtez bake politikoa izanen zuela ere bai. Hots, bere lehendakarialdiaren bukaeraraino...

Hauteskunde aurreratzearen justifikazioa Europa zen. Datorren urtean egin behar den merkatu bakarra eta horretarako bete behar diren kriterioak erdiesteko *esku libreak* izaten ahalgo zituelakoan hauteskunde kanpainarik gabe. Joan den igandeko hauteskundee-tako lehen itzuliak hankaz gora bota ditu asmo eder guzti hauek. Eztan-da egin du lehergailu politikoak. Lehen biktima, Alain Juppe lehen ministraria, zeinek bigarren itzu-liaren ondoren dimisioa aurkeztuko duela erran zuen astelehenean, emaitzak edozein izanikan ere.

Bi urte igaro dira Jacques Chirac lehendakari-tzara iritsi zenetik. Eta lau, zentro-eskuindarrek azken hauteskunde orokorrak irabazi zituztene-tik. Orduan, 1993ko primaderan, sozialistek inoiz jasan ez zuten zigor galantena izan zuten. 577 diputaduetarik 63 baizik ez zituzten salbatu... Zentroeskuinekoek, berriz, 464 eserleku zeuzka-ten. Orduan, zer demontre gertatu zaie lehenda-kariaren kontseilari bai eta Alain Juppei hau-teskunde aurreratzeko, horrelako gehiengoa izan-ki, galtzeko arriskutan aurkitzen direlarik? Oldar berri bat eskatzen zuten. Oldar berri bat izan da, bainan ez da berentzako izan. Lehen itzulian be-deren.

Sozialistek galdutako espazioa berreskuratzen dute gutxi gora-behera: % 23ra. Ezkerrak, oro-korki % 41 lortzen du. Eskuinak baino 4 puntu gehiago (% 37). Bigarren itzulirako oso idekia da beraz jokoa. Bi itzulitako eskrutinio maioritarioa-ren eraginez, Frantziako ohizko *clivage* edo aldea ezker/eskuinekoa izanen da. Botoen % 12,5 lehen itzulian erdiesten ez duten indar politikoek ezin dute beren burua aurkeztu bigarren txandarako. Horrela *jokotik at* gelditzen dira ekologista guziak (alderdi sozialistarekin akordiorik izenpetu ez dutenak), troskistak, erregionalistak, abertzaleak

Juppek bere kargua uztea nahikoa izanen ote da eskuina salbatzeko ala horren porrotaren seinaleztat hartu behar ote da?

eta ezker nola eskuin mutturreko guziak ere. Indar guzti hauek bo-toen % 14 izan dute (% 6 ekolo-gistek). Lehen itzulian, beraz, na-hiz ainitz hautagai izan (eskaintza politikoa zabala orduan), boto emaleek ez dute sobera beren egonezina edo hasarrea adierazi alderdi *txikiak* aukeratuz. Protes-ta, aldiz, abstentzioan ageri da nagusiki. % 32,1ekoa izan da. 40 urte hauetan altuena, hautes-kunde orokorretan. Eta % 4koa da boto xuri edo balio gabekoen ko-purua. Alderdi klasikoek ez dute, beraz, ber erdiesten ziudadanoen konfidantza. Ez dute ilusiorik sortzen. Bata ala bestea berdin balira bezela.

Egonezina eta krisia *Front Na-tional* mugimendu ultra eskuin-darrari doakion boto emaitzan da-tza nagusiki. Bainan oraindik ere

boto hori boto protestatzailea edo boto *kastiga-tzailea* deitzen segitzen ahal ote dugu? Hautes-kundez hauteskunde sustraituta dagoen indar politiko bat dela konfirmatzen da. Azken munizi-paletan hiru alkatetza inportante lortu ditu *Front Nationalak*, Provença herrialdean (Marseille in-guruan). Baita Alsazian eta Ipar Katalunian ere, bigarren itzulian mantentzen ahal da. Eskuinari nola ezkerrari kalte egingen die. Oino kutsatuta ez zeuden lurraldeetara iristen da orain eskuin mutturreko mugimendua: hots, Britainiara, Nor-mandiara eta Ipar Euskal herrira ere bai. Miarri-tzen % 12 lortzen du. Baionan % 10. Barnekal-dean % 5era igoten da maiz! Klase politikoaren porrota: halako alderdi baten iraunkortasuna eta indartzea. Eta oso mobilizaturik dago FNko boto emalegoa. Eskuinekoak, aldiz, abstentziora ihes egin du, zenbait kasutan FNrat pasatu ez delarik, ezkerrekoa bezela 1993an, eta 1986an. Guztiz problematikoa dugu FNra joate hori, ez baita be-hin-behinekoa... Fidela da gero...

Bigarren itzuliari begira FN arbitroa da baita abstentzioa ere. Baina bada beste faktore bat. Le-hen ministroaren dimisioa, zeinak dramatizazio bat ematen dion kanpainari. Bere kargu uztea nahikoa izanen ote da eskuina salbatzeko ala hor-ren porrotaren seinaleztat hartua izanen ote da? Hori da galdera. ■

Rikardo Arregi Diaz de Heredia

2.000 egun gehiago etorriko dira

Poztekoa izan zen jakitea egunkari honek iragan astean 2.000 egun bete duela bi-zirik; horrelako egun edo urtebetetze ge-hiegi ospatzen dugula pentsatuko du norbaitek, baina, beste gogoeta garrantzizko batzuk baztertu gabe, esan behar dut atsegin ditudala egun- edo urtemuga horiek guztiak, gehigarriek esker EGUN-KARIAK orrialde gehiago baitakar egun berezi ho-rietan, eta gehigarrietan ohikoak ez diren izen batzuk —ezin aiantzi Beñat Oihartzabalen arti-kulu miresgarria—. Halaber, irakurle kopuruaren bilakaera, salmenten azterketa eta, oro har, datu eta zenbaki zehatzak interes handikoak dira eus-kal mundu(txo)aren osasun egoeraren berri iza-teko.

Nolanahi ere, arriskua, sugearen antzera, edo-zein harriren azpitik atera daiteke. Arrisku gar-biena, ene irudiko bederen, tipitasun eta akatsak estali eta gure buruak gehiegi goraipatzea da, autokritika falta, alegia. Ez gaizki pentsa, zuok bezala nik ere uste dut hau Euskal Herriko egun-karirik onena dela, hemen egindako urratsek bi-dea zabaldu dutela eta abar eta abar.

Errazkerian erortzen gara askotan eta betiko kexu eta aienekak errepikatzen ditugu berriak izango balira bezala. Harrotasunarekin batera zi-legia da, beraz, batzutan lotsa —hitz bat erabil-tzearen— sentitzea. Otamendi zuzendariak be-rrikuntzak iragarri zituen aipatu gehigarrian. Ikusteko irrikitan nago. Utziko dit, bukatzeko, editorialaren arazoa plazaratzea? Bi mila esker.

Iñaki Mendiguren

Txori... buru... gabea?

E TBren audientzia gero eta handiagoa omen da. Baina P.M. Etxenike bezain gizon bizkorak ez omen du ulertzen ETBleko programazioarena. Are gutxiago hain argiak ez garenok, etxean haurrik izan ez eta ki-rol-ikuszale ez bagara. Ez dut ukatuko ETBlek badietela saio duinak, baina gameluak orratzaren begitik bezain bakan edo ezorduetan pasatzen dira pantailatik. Besteak, berriz... Asteburuetako pro-gramazioa neurribako gehiegikeria da. Kirolzale ezezik, *voyeur* obsesoa ere behar da izan hainbeste kirol-ordu irensteko. Madariaren atzetik, tori udarea, txermena eta makatza. *Goenkale, Jaun eta Jabe* eta britainiar umorea jarraian, dieta orekatua ote? Bitartean gabiriari gizajoa ilargipean zain. *Lagun Arteen* saioari ematen zaion tratua ulertuko duenik ere... Eta ordurik onenean gauero *Dragoi Bola* ematea, ez ote errazkeria?

Euskaraz katea bakarra izanik, ezin oso elitista izan; baina horrexegatik beharko luke duen baino aniztasun handiagoa. Beraz, irudimena agintera, edo ona kopiatu: badira Europako telebistetan saio on eta serioak, aldi berean entretenigarri eta interesgarriak. Gustura jakingo nuke gure Hez-kuntza eta Kultura sailburuek —pribatuan— zer pentsatzen duten ETBren programazioaz. Ezin da telebista hoberik egin ala ez da nahi? Niri *panem et circenses* hura datorkit gogora: guztiontzat ogibiderik ez bada ere, zirkoa ez dadila falta!

L A P h I T Z A

